

"לבנינה של תורה"

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי ראש הישיבה - הרב ברוך ויזר

הגבורה בידיעת התורה

שנית, שהתורה תפעל על כלל אישיותו. שתרוממו, תעדנו, שתצליחו להתעלות, להשתנות, להתרומם ולהשיג מידות טובות.

ושלישית שתלמוד התורה יביאהו לידי 'ידיעת התורה'.

נדרשים אנו לחלק זה באופן מהותי, ומתפללים עליו לגודל חשיבותו.

בליקוטי אמרים³ מבאר בעל התניא דבר נפלא. כאשר אדם משיג דבר בחכמת התורה, שהיא:

"... חכמתו ורצונו של

הקב"ה ... (זוכה הוא ליחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות ... וזאת מעלה יתרה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצות ידיעת התורה והשגתה על כל המצות מעשיות ... ואפילו על מצות תלמוד תורה שבדבור ... ובידיעת התורה מלבד שהשכל מלובש בחכמת ה' הנה גם חכמת ה' בקרבו ... לכן נקראת (=התורה) בשם לחם ומזון הנפש. כי כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף כשמכניסו בתוכו וקרבו ממש ונהפך שם להיות דם ובשר כבשרו ואזי יחיה ויתקיים, כך בידיעת התורה והשגתה בנפש האדם שלומדה היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים נעשה מזון לנפש וחיים בקרבה מחיי החיים אין סוף ברוך הוא ... ולכן אמרו רז"ל שתלמוד תורה שקול כנגד כל המצות..."

מה שמשיג אדם לנפשו בידיעת התורה, זוהי מעלה יתירה ונפלאה לאין קץ, שאי אפשר להשיג אותה אפילו בלימוד תורה. שבידיעת התורה חכמת ה' בקרבו.

עוסקים אנו בשבועות אלו בעניין ימי השובבי"ם. נמצאים אנחנו בסיום ימי השובבי"ם, בפרשיות מתן תורה - יתרו ומשפטים. ובסיום השובבי"ם רוצים אנו בעז"ה לעמוד כולנו לפני הר סיני.

הדברים הבאים הם דברים גדולים, וצריכים להכניסם לתוך תבנית מציאות לימוד התורה והחיים בישיבתנו.

עוסקים אנו ב"ה בלימוד תורה, הרמיי"ם מספרים על עליה פרטית של כל אחד ואחד מתלמידי הישיבה. הולכים ומתקדמים ככל שאורך הזמן.

ידיעת התורה היא חלק מהותי מאוד ממצוות תלמוד תורה, וייתכן שאין אנו נותנים עליה את הדעת כראוי. הגמ' בברכות¹ אומרת שיהודי הניגש ללמוד תורה, מתפלל תפילה קצרה לפני הלימוד: "תנו רבנן, בכניסתו מהו אומר: יהי רצון מלפניך ה' א-להי שלא יארע דבר תקלה על ידי" וכו'.

בעל שני לוחות הברית בדבריו על מסכת שבועות מביא תפילה נוספת, וז"ל²:

"ומה טוב הוא, כשפותח הספר יאמר, הנני רוצה ללמוד כדי שיביאני התלמוד לידי מעשה ולידי מדות ישרות ולידי ידיעת התורה..."

בעל שלי"ה מציין שלושה דברים המבקשים עליהם לפני הלימוד.

יהודי ההולך ללמוד תורה מבקש מריבונו של עולם סיעתא דשמיא, עזרה ממנו יתברך:

ראשית, שתלמוד התורה יביאהו אל המעשים הנכונים.

¹ דף כ"ח, ע"ב.

² פרק נר מצווה, סעיף ס"ח.

³ פרק ה'.

גבורת הנפש היא מדה יקרה מאוד. אי אפשר להגיע לשלמות, לא בפרט ולא בכלל, עם רפיסות במקום גבורה.

רוצים אנו לאחוז היום בסיעתא דשמיא במידת הגבורה. צריכים אנו לאחוז במדת הגבורה לצורך ידיעת התורה. צריך אני לאחוז במידת הגבורה, צריכים הרמייס והאברכים לאחוז במידת הגבורה וצריכים כלל התלמידים לאחוז במידת הגבורה.

"כל ישיבתנו הנפלאה תאחז בחזרה כבירה, החל מיום ב' הקרוב עד ליום חמישי ערב ר"ח אדר הבאים עלינו לטובה. עשרה ימי לימוד הכוללים בתוכם שבת".

למה מכוונים דברינו?

ב"ה אנו לומדים ולומדים. הנטיה הטבעית שלנו ושל כל אדם היא הכמיהה הבלתי פוסקת לחידוש, לחפש. חז"ל אמרו⁵ "מיגמר בעתיקתא קשיא מחדתא". היינו, קשה יותר ללמוד ישן מללמוד חדש.

אך יש בדבר זה פלא גדול. כשקונים את הלימוד ע"י חזרות, ע"י התגברות על קשיי החזרות, אוחזים במדת הגבורה וזוכים למשהו מיוחד מאוד. כל מי שטעם זאת, יודע שזוכים בזה לשמחה גדולה, למתיקות עצומה. ב"ה יושבים פה הרבה אנשים שטעמו זאת, וזוכים לזה.

התורה הופכת למזון הנשמה, כאמור בבעל התניא. ובכך זוכים לסיפוק עצום ולסיפוק עצמי גדול מאוד. קושי זה הופך להיות למשמח.

העולם יודע, שילדים, הנקיים וטהורים מהישגים חיצוניים, יש שמחה עצומה לשמוע שוב ושוב את אותו הסיפור. לעומתם, המבוגרים יותר זקוקים לגבורה ע"מ לחזור ולשנן. ע"י שמחה זו אפשר לקבל מרץ גדול ואפשר להתקדם בעזרת ה' עוד ועוד במעלות הגבורה.

כל אמא יהודיה אומרת לילדה: 'תוכל כדי שיהיה לך כח'. אם היא יותר מעמיקה מוסיפה היא לו: 'שיהיה לך כח ללמוד תורה ולקיים מצוות'. האוכל נותן לאדם את כח החיות באמצעות שהאוכל מתמזג בגופו ובדמו. "ונהפך שם להיות דם ובשר כבשרו ואזי יחיה ויתקיים".

הדברים מדהימים בגדלותם. ע"י לימוד התורה מקבלת הנשמה את המזון שלה, היא מתגדלת, נהיית א-לקית. כשאדם זוכה לידיעת התורה, התורה נכנסת בקרבו, בקרב נפשו והופכת לחלק ממנו. על ידי ידיעת התורה, חיים בקרבו מחיי החיים, מהנצחיות הא-לקית.

מדוע קשה להשיג דברים נפלאים אלו? מדוע קשה לתרגם את האמיתות אל מציאות חיינו?

במוסר אביך⁴, מבאר הרב זצ"ל, שישנה סיבה גדולה המונעת ומעכבת אנשים מלימוד בענייני העבודה ותיקון המידות. קשה לאדם להשתנות.

"והוא חסרון מדת הגבורה, שכשמתחיל האדם לעיין באלו העניינים הנשגבים הוא מתחרד ונחלש מצד ראותו עמנו רחוק מהשלמת החיובים הגדולים אשר בהם. על כן צריך לזה גבורה גדולה, שבדעתו שעיקר השלימות תלוי בהשלמת ידיעת התורה לאמתה לא יפול לבבו...".

המטרה עליה מדבר הרב, היא תיקון המידות. כאמור, זהו החלק השני מתוך ג' חלקים שמתפללים עליהם קודם הלימוד. אלא שכאן מחדד הרב את חשיבות ידיעת התורה, שהוא נושא שיחתנו. זקוקים אנו למידת הגבורה.

"... גבורת הנפש היא מדה יקרה מאוד מצטרפת לכל קנין השלמות בין בפרט ובין בכלל".

⁵ מסכת יומא דף כ"ט, ע"א.

⁴ פרק ג' אות א', פסקה רביעית וחמישית.

את מתיקות התורה, את הסיפוק הגדול שיחווה כל מי שיעמול באותם שבועיים. ועל כל אחד לעמול בזה בכל כוחו.

רבתי האהובים, על כולנו להוציא את הכוחות הגדולים שיש בתוכנו אל הפועל. החזק יאמר לחלש חזק אתה. ו"איש אָת רעהו יֵעָזְרוּ וְלֹאֲחָיו יֵאמָר חֲזַק"⁶.

יש בנו כוחות עצומים, אך אחוז קטן מכוחות אלו מגיע לכדי מימוש.

כמו שיש עשרת ימי תשובה ביראה, כך יהיו עשרת הימים הללו ימי הופעת עוצמות התורה שבנו.

בעל אור החיים הקדוש אומר בפרשתנו, פרשת מתן תורה⁷: "אשרי עולם שאומה זו בתוכו". אנחנו אומה זו, וזהו ביהמ"ד שב"ה שוקק חיים, וישקוק אף יותר.

אנו מלאי כוחות. נאמין בעצמנו, נאמין בכוחות שלנו. וכל אחד ייתן את מירב כוחותיו בעניין כדי למצות את יכולותיו. בזה נשמח והשמחה בא תבוא. וכך נכנס כולנו לראש חודש אדר. ואין בעולם שמחה אמיתית אלא רק שמחה רוחנית.

העולם רודף אחר ניצוצות של הבל בחיפוש אחר שמחה. שמחת הדביקות בריבוננו של עולם היא התורה הקדושה, שְׁמַחַת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאוֹרֵייתָא פְּלֵא שְׁמַחַת דְּהוּי⁸. וזהו "משנכנס אדר מרבין בשמחה"⁹, שמחת הנשמה.

נרגיש את דברי הרב זצ"ל¹⁰:

"שלום לך אח אהוב ונעים הנעלה מ' שמואל הכהן שליט"א ... שמחתי כי הודעתני מלימודך, אף כי מאד נבהלתי ממה שראיתי שהנך חוזר רק שלש פעמים על תלמודך.

לפיכך, רוצה אני לאחוז במידת הגבורה בישיבת הכותל, בסיעתא דשמיא ובתפילה גדולה, ולהכריז בזה על דבר חשוב: כל ישיבתנו הנפלאה תאחז בחזרה כבירה, החל מיום ב' הקרוב עד ליום חמישי ערב ר"ח אדר הבאים עלינו לטובה. עשרה ימי לימוד הכוללים בתוכם שבת. החזק יחזק את מי שנראה כחלש ואין כאן חלשים, ב"ה כולם נפלאים. ומי שנראה כחלש ילך אצל החזק ממנו, הנראה כחזק, ויתחזק עמו.

כולנו נעסוק היטב בדברים על מנת להשיג ידיעת התורה בשמחה. נעסוק כולנו בדפי מסכת פסחים מתחילתה ועד המשנה הבאה. מי שלמד בשיעור יותר מכך, ירחיב את חזרתו בהתאם. שבעה דפים אלו זה הבסיס,

גמרא, רש"י ותוס'. המטרה שכל תלמיד ידע לְשַׁרוֹק אותם ולחיות אותם. כולנו נעסוק בזה בל"ג, אני, הרמ"ם, האברכים, בוגרי הצבא, בני חו"ל ובני דרום אמריקה שהגיעו זה לא מכבר. כולם עוסקים בזה היטב, לפחות שני סדרים ביום ואולי גם שלושה. למי שיעמול, הסיפוק יביא גם את הסדר השלישי. שומה עלינו לשלוט היטב בדפים

הללו ובשמחה. צריך גבורה גדולה בדבר, אבל היא תביא את הסיפוק ואת השמחה.

בעז"ה בסדר בוקר של יום חמישי, ערב ר"ח אדר, תשב כל הישיבה בביהמ"ד וכן כל מי שרואה את עצמו כחלק מיישיבת הכותל, ויענה על מבחן ראש הישיבה. ודאי שמי שלמד יותר יחזור יותר. אולם, שבעה דפים אלה מאחדים את כל בני הישיבה בלימוד, ולכן המבחן יהיה על דפים אלו.

מאידך, 'בעל הדברי' שהוא יצר הרע, הוא השטן, הוא מלאך המוות, יגיד לחלקנו: 'מה, זו ישיבה תיכונית?!' 'חזרנו אחורנית?!' חלילה! זו עצת היצר שלא רוצה בקדושת התורה בעם ישראל. לא ניתן לו להתגבר עלינו. רוצים אנו גבורה, שואפים אנו לקנות ידיעת התורה, נכספים אנו לזכות להרגיש

⁶ ספר ישעיהו פרק מ"א, פס' ו'.

⁷ ספר שמות פרק י"ט, פס' ז'.

⁸ זוהר על ספר שמות, פרשת יתרו, דף צ' ע"ב.

⁹ מסכת תענית דף כ"ט, ע"א.

¹⁰ אגרות הראי"ה כרך א', אגרת ו'.

מתוך השמחה הזאת, אחר אותו מועד הקצוב לחזרות, נתחיל ביום ראשון שלאחריו בלימוד פרק ערבי פסחים. וייקח כל אחד על עצמו את האתגר לסיים את פרק ערבי פסחים.

חלק מחברנו יוצאים לעבודת הקודש בצבא, ואין דבר העומד בפני הרצון. בצבא מגלים את כמות הכוחות שיש לאדם. לא צריך לחכות עד הגיוס, אנו נוציא כוחות אלו אף קודם לצבא, כאן בישיבה.

יש בנו כוחות עצומים. אנחנו דור נפלא. יושבים כאן בחורים שהם זהב הארץ. נאמין בעצמנו. ניקח את גבורתו של פֶּלֶב המהסה כנגד כל המרגלים "עֲלֵה נְעֻלָּה וְיִרְשְׁנוּ אֶתְּהָ" ולא נשמע לעצת המרגלים האומרים "לא נוכל לעלות"¹².

יכולים אנו, ובעז"ה נצליח ונרבה את האור והשמחה בתחתונים ובעליונים, בסיעתא דשמיא גדולה.

דע לך אחי יקירי, כי הנני יודע וְעַד על פי הנסיון כי אי-אפשר כלל לזכות בחזרה של ג' פעמים, ואבקשך מאד אחי יקירי להרגיל עצמך לחזור לכל הפחות עשר פעמים כל פרק קודם שתתחיל פרק אחר. כי אין תועלת כלל בלימוד שנשכח מיד אחר הלימוד".

אמנם דברי הרב נראים רחוקים. אך מי שינסה זאת, ירגיש מה זה ללמוד לכל הפחות עשר פעמים את אותו דף ואת אותו תוס'. לחזור, לשאול ולבחון אחד את השני. דבר זה יוביל לדביקות ולאור. "טַעֲמוּ וְרְאוּ כִּי טוֹב ה'"¹¹.

אני משוכנע שכשנעשה זאת, אילו יהא ניתן לעין לראות נראה את רבבות המלאכים שיצטופפו כאן לחזות באש ובאור המופק משיבת הכותל.

¹² ספר במדבר פרק י"ג, פסי' ל"א.

¹¹ ספר תהילים פרק ל"ד, פסי' ט"ו.